

УДК 351.863:339.9](477)

DOI: <https://doi.org/10.17721/3041-1912.2024/1-5/11>

Євгеній ТАРАН, канд. політ. наук, доц.

ORCID ID: 0000-0002-1822-6978

e-mail: yevhenii.taran@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Вступ. Актуальність дослідження полягає в тому, що з метою зміцнення і збереження позицій України у світовому розвитку нашої державі необхідне насамперед забезпечення власної економічної безпеки, що є головною умовою ефективності життєдіяльності країни та гарантією її незалежності. Основною метою дослідження є визначення особливостей загроз економічній безпеці України в умовах глобалізації та формулювання заходів протидії їм.

Об'єкт дослідження – загрози економічній безпеці України в умовах глобалізації.

Методи. У процесі роботи було використано низку загальних та спеціальних методів наукового дослідження. Так, під час аналізу нормативно-правової бази безпекової сфери було використано діалектичний метод, який дав змогу виокремити загрози економічній безпеці. За допомогою системного методу було досліджено сукупність загроз економічній безпеці України та у висновках запропоновано рекомендації щодо застосування заходів для протидії негативному впливу на економічну безпеку України.

Результати. У статті досліджено процеси глобалізації, які відбуваються у світі та мають критичний вплив на економічну безпеку України. Зазначено, що глобалізаційні процеси несуть не лише позитивні зміни, а й створюють і несприятливі умови для економічної безпеки держави. Сучасний стан економіки потребує адекватної реакції на ці виклики з метою забезпечення стабільного розвитку конкурентоспроможного середовища. Саме з глобалізаційними процесами загострюються традиційні загрози економічній безпеці, а також виникають нові, які безпосередньо пов'язані з процесами глобалізації.

Проаналізовано явище економічної безпеки з різних підходів та визначено, що економічна безпека – це такий стан економіки, що забезпечується ефективними методами запобігання потенційним та існуючим загрозам внутрішнього і зовнішнього середовища країни, де створюються умови для розвитку стабільної соціально-економічної системи, а також їх усунення.

Наведено класифікацію загроз економічній безпеці за сферою їх виникнення, де вони поділені на внутрішні і зовнішні загрози.

Вказано, що на сьогодні стоїть питання про створення нових моделей національної економічної безпеки, які б відповідали вимогам часу та були похідними від модифікованих глобальних загроз.

Висновки. Особливостями виникнення нових загроз, що впливають на економічну безпеку держави, є процеси глобалізації, які, з одного боку, надають нові можливості для розвитку держави, а з другого – можуть спричинити нові загрози економічній безпеці.

Тому вирішення завдань стосовно усунення загроз економічній безпеці можливе шляхом активізації державної політики з використанням практичного досвіду та наукових досягнень у цій сфері.

Ключові слова: національна безпека, економічна безпека, загрози економічній безпеці, глобалізація, глобалізаційні виклики.

Вступ

Актуальність дослідження полягає в тому, що з метою зміцнення і збереження позицій України у світовому розвитку нашої державі необхідне насамперед забезпечення власної економічної безпеки, що є головною умовою ефективності життєдіяльності країни та гарантією її незалежності. Останні події, що відбуваються в країні, ведуть до посилення впливу як внутрішніх, так і зовнішніх загроз економічній безпеці. При цьому процеси глобалізації стали причиною нових видів загроз, що потребує адекватної реакції органів влади. Беручи до уваги рівень значимості нових загроз та небезпек, існує потреба в їх ґрунтованому дослідженні для розуміння впливу, який вони можуть справити на економічну систему держави, та для запровадження необхідних заходів із протидії і запобігання цьому впливу.

Дослідженню проблем економічної безпеки, зокрема її загрозам та викликам, присвячені роботи багатьох учених. Так, значний внесок у дослідження проблем економічної безпеки зробили такі науковці: А. Абалкін, А. Акімова, О. Барановський, О. Власюк, В. Ліпкан та ін. Водночас у зв'язку зі значними глобалізаційними змінами в суспільстві існує потреба нової оцінки та визначення найбільш характерних загроз економічній безпеці та пошуку шляхів їх подолання.

Мета дослідження. Основною метою дослідження є визначення особливостей загроз економічній безпеці

України в умовах глобалізації та формулювання заходів протидії їм. **Об'єктом** дослідження є загрози економічній безпеці України в умовах глобалізації.

Методи

У процесі дослідження було використано низку загальних та спеціальних методів наукового дослідження. Так, під час аналізу нормативно-правової бази безпекової сфери, а саме: Закону України "Про національну безпеку України" (Про національну безпеку ..., 2018) та Стратегії національної безпеки України "Безпека людини – безпека країни" Указу Президента (Про рішення Ради ..., 2020) було використано діалектичний метод, який дав змогу виокремити загрози економічній безпеці та визначити, що вони не систематизовані за окремими складовими. При цьому в іншому документі – "Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року" (2021) визначено нові виклики і загрози відповідно до складових економічної безпеки: фінансової, виробничої, зовнішньоекономічної, інвестиційно-інноваційної, макроекономічної.

За допомогою системного методу було досліджено сукупність загроз економічній безпеці України та у висновках запропоновано рекомендації щодо застосування заходів для протидії негативному впливу на економічну безпеку України.

За допомогою порівняльного методу було досліджено підходи різних авторів до визначення

© Таран Євгеній, 2024

поняття "економічна безпека", що дало змогу оптимізувати це поняття та за допомогою методу узагальнення надати власне визначення.

Результати

Глобалізація світової економіки є складним, багатовимірним і неоднозначним процесом, тому з приводу визначення цього явища існує низка різних підходів. Більшість учених вважає, що глобалізація – це не лише певний кількісний вимір міри інтенсивності взаємозв'язків окремих держав і їх економік, а й головним чином – це нова якість таких зв'язків, коли відбувається формування фактично нового рівня економічної глобалізації (Поважний, 2010, с. 10).

Сама по собі глобалізація може розглядатися як виклик економічній безпеці будь-якої країни. Під впливом глобалізації національні економіки країн стають не лише відкритими, а й більш уразливими. Руйнуючи національну замкнутість, сучасні процеси глобалізації пришвидшують транскордонні і фінансові потоки, міграцію робочої сили та міжнародний рух капіталів. Глобалізація веде до нових кількісних і якісних змін у світовому ринковому господарстві. Це проявляється у постійному просуванні національних господарств до більшої відкритості.

Події, що відбуваються у світі в останні роки, говорять про загострення проблем глобальної безпеки та про неоднозначний вплив процесів глобалізації на економічний розвиток різних держав.

На території багатьох країн можемо спостерігати загострення суспільно-політичних та соціально-економічних протиріч, які переростають у збройні протистояння, що загрожує міжнародному миру та стабільності у світі. Не стала винятком і Україна, проти якої російська федерація розв'язала воєнну кампанію, що стала безпрецедентною для європейського континенту за останні кілька десятиріч.

Ці та інші чинники призвели до того, що характер загроз національній безпеці досяг критичного рівня, і без розробки та проведення державної політики захисту національних інтересів унеможливується успішний економічний розвиток України і її подальша інтеграція в європейські та євроатлантичні структури.

Національна безпека проявляється у забезпеченні розвитку суспільства та підтримці його цілісності. Вона охоплює безпеку держави, безпеку суспільства та особи (Таран, 2022, с. 184). При цьому елементами національної безпеки є велика кількість її складових – енергетична, юридична, інформаційна, виробнича тощо. Ці елементи пов'язані між собою, та виключення хоча б одного з них може призвести до серйозних порушень у забезпеченні національної безпеки.

Економічна безпека є невід'ємною складовою національної безпеки держави. На неї покладена важлива роль у досягненні економічного суверенітету держави, забезпеченні економічного розвитку, запобіганні екологічним лихом, проведенні ефективної соціальної політики, підвищенні рівня національної конкурентоспроможності в умовах міжнародної економічної взаємозалежності. Наявність ефективної системи економічної безпеки держави дає змогу вчасно виявляти загрози національним економічним інтересам та запобігати заподіянням збитків соціально-економічній системі в цілому. Покращення системи економічної безпеки є надзвичайно актуальним для країн, які перебувають на етапі трансформації з властивими цьому процесу суперечностями (Економічна безпека держави, 2009).

Щодо економічної безпеки слід зазначити, що їй належить важлива роль у системі національної безпеки, оскільки вона займає основне місце в належному функціонуванні всіх інших елементів, які належать до цієї системи – військової, політичної інформаційної, правової тощо.

Це говорить про те, що належним чином забезпечення рівня конкурентоспроможності країни, військово-політичної стабільності, розвитку науково-технічного прогресу неможливе без ефективного функціонування економіки.

Існує низка підходів до визначення поняття "економічна безпека". Тому проаналізуємо сутність цього поняття з точки зору різних науковців. Так, О. Скорук виділяє такі характеристики поняття "економічна безпека", спираючись на вітчизняні та зарубіжні джерела (Скорук, 2016, с. 40):

- стійкість, стабільність, протидія загрозам внутрішнього і зовнішнього характеру. Під цим розуміється міцність і надійність зв'язків між усіма елементами економічної системи. Також сюди відносять стабільність економічного розвитку держави, стійкість до стримування і знешкодження загроз дестабілізуючого характеру;

- самовідтворення і саморозвиток, що передбачає створення необхідних умов, які потрібні для проведення ефективної економічної політики та розширеного самовідтворення. Сюди ж зараховують забезпечення конкурентоспроможності національної економіки на міжнародній арені;

- економічна незалежність, яка характеризується можливостями для будь-якого суб'єкта економічної безпеки самостійно ухвалювати та впроваджувати рішення стратегічного економічного й політичного характеру для можливості використовувати національні конкурентні переваги в подальшому розвитку;

- національні інтереси. Ця характеристика полягає в спроможності національної економіки здійснювати захист своїх економічних інтересів.

Дослідниця В. Гончарова під економічною безпекою розуміє такий стан національної економіки, за якого зберігається стійкість і здатність до несприятливих умов розвитку внутрішніх і зовнішніх процесів (Гончарова, 2001, с.18). Авторка стверджує, що, перешкоджаючи впливу різноманітних загроз, неодмінно можна досягти стійкого рівня економічної безпеки держави.

Науковець В. Андрійчук вважає, що економічною безпекою можна називати стан економічної системи, що дає змогу їй розвиватися динамічно та ефективно і вирішувати соціальні завдання. За такого стану держава спроможна виробляти і втілювати в життя незалежну економічну політику (Андрійчук, 2013, с. 15).

Інший науковець, Я. Жаліло, зауважує, що під терміном "економічна безпека" слід розуміти владну багатофакторну категорію, яка характеризує спроможність національної економіки до розширеного відтворення з метою задоволення на визначеному рівні потреб власного населення та держави, протистояння дестабілізуючому впливові чинників, які створюють загрозу стійкому збалансованому розвитку країни; забезпечення кредитоспроможності національної економіки у світовій системі господарювання (Жаліло, 2001, с. 143).

Із вищезазначеного можемо зробити висновок, що економічна безпека – це такий стан економіки, що забезпечується ефективними методами запобігання потенційним та існуючим загрозам внутрішнього і зовнішнього

середовища країни, де створюються умови для розвитку стабільної соціально-економічної системи, і їх усунення.

Процеси глобалізації значною мірою впливають на економічну безпеку як окремих країн та їх економік, так і всього світового співтовариства, при цьому формується фактично новий глобальний рівень економічної глобалізації (Поважний, 2010, с. 7).

Незважаючи на те, що глобалізація формує основи для формування нових джерел та умов розвитку, вона одночасно створює і низку викликів економічній безпеці держави. Без урахування цих викликів практично неможливо забезпечити стабільний розвиток та конкурентоспроможність національної економіки в сучасних умовах.

Найбільш актуальними викликами глобалізації, які несуть за собою загрози економічній безпеці різних держав світу, вважаються такі:

- нестабільність світової фінансової системи, що веде до незбалансованості світової торгівлі та інвестиційних потоків, які виникають між найбільшими економічними центрами світу;

- розширення світових ринків для певних видів продукції, товарів і послуг. Так, товари і послуги таких великих компаній, як Microsoft, Coca-Cola, McDonald's та низки інших корпорацій заповнили світові ринки і стали глобальними. У таких умовах постає проблема збереження достатнього простору для розвитку ресурсів національних ринків. Це значить, що, з одного боку, розширення світових ринків окремої продукції за умов глобалізації має приносити економічну вигоду, а з другого – такі глобалізаційні вилки можуть бути причиною загроз економічній безпеці;

- поширення кризових явищ. Систематичні кризи та банкрутство фінансових установ у країнах часто переростають у глобальну кризу та ведуть до банкрутства низки банків, падіння вартості акцій і товарів, що створює загрози для економічної безпеки по усьому світу;

- експансія передових країн світу. Найбільш відчутного впливу глобалізаційних викликів зазнають країни з перехідною економікою. Причиною цього є те, що високорозвинуті країни без проблем проникають на ринки бідніших країн, а це може призвести до руйнування місцевої промисловості та експорту чужих соціокультурних цінностей;

- дефіцит ресурсів для розширеного розвитку. Оскільки енергетика є однією з ключових галузей економіки, у сучасних умовах існує ряд проблем, які безпосередньо пов'язані з енергетичними ринками. Швидкі темпи зростання економік провідних країн світу призвели до зростання цін на паливо та викликали істотні зміни у структурі використання енергетичних ресурсів населенням у більшості країн світу. Бідні регіони часто стикаються з дефіцитом базових енергетичних ресурсів, водночас загострюються екологічні проблеми (Мартиненко, 2011, с. 42).

Сучасний стан розвитку економіки потребує адекватної реакції на ці виклики з метою забезпечення стабільного розвитку в конкурентоспроможному становищі національної економіки України.

Ураховуючи ці виклики глобалізації та з метою ефективного забезпечення економічної безпеки України необхідно окреслити коло загроз економічній безпеці.

Під загрозами економічній безпеці можемо розуміти явища і процеси, які справляють негативний вплив на господарство країни, утискають економічні інтереси особи, суспільства та держави.

Постійне відстеження і визначення основних загроз економічній безпеці значно полегшує її підтримання на належному рівні, а також дає можливість своєчасно розробляти і здійснювати практичні заходи щодо зниження їх негативного впливу чи їх повної ліквідації (Акімова, 2016).

Чинне законодавство України визначає основні реальні та потенційні загрози національній безпеці України, зокрема і в економічній сфері на сучасному етапі. Так, в Законі України "Про національну безпеку України" № 2469-VIII (2018) та у Стратегії національної безпеки України "Безпека людини – безпека країни" в редакції Указу Президента України № 392/2020 (2020) загрози економічній безпеці розглядаються лише в межах національної безпеки, при цьому вони не систематизовані за окремими складовими.

Водночас у "Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року" (Про рішення Ради ..., 2021) визначено основні виклики та загрози економічній безпеці відповідно до складових.

Основні виклики та загрози у сфері фінансової безпеки:

- висока тінізація економіки;
- низька бюджетна дисципліна;
- високий рівень дефіциту бюджету;
- непослідовність правового регулювання відносин у податковій сфері;
- низький рівень ліквідності фінансового ринку;
- недостатній захист прав інвесторів;
- поширення явища відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом.

Основні виклики та загрози у сфері виробничої безпеки:

- висока зношеність основних фондів;
- руйнування промисловості внаслідок російського вторгнення;
- деіндустріалізація економіки;
- високий рівень імпорту на внутрішньому ринку, що веде до витіснення з нього вітчизняних виробників;
- погіршення екологічної ситуації;
- неефективне управління відходами.

Основні виклики та загрози у сфері зовнішньоекономічної безпеки:

- високий рівень імпортозалежності економіки;
- недостатній рівень диверсифікації торгівельних потоків України;
- підвищення рівня протекціонізму, який упроваджується іншими державами;
- слабка розвиненість зовнішньоторговельної інфраструктури.

Основні виклики та загрози у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності:

- слабкий рівень розвитку інноваційної інфраструктури для ведення бізнесу та запровадження інновацій представниками малого і середнього підприємництва;
- низький рівень фінансування наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності;
- недостатній рівень захисту прав інтелектуальної власності;
- відсутність сприятливих умов для залучення інвестицій;
- високий рівень корупції.

Основні виклики та загрози у сфері макроекономічної безпеки:

- зниження економічної активності в державі;
- руйнація економіки внаслідок російського вторгнення;

- великі процеси міграції трудових ресурсів, які спричиняють відплив кваліфікованих кадрів;
- високий рівень міграції, зумовлений воєнними діями, що веде до відсутності необхідних працівників;
- високий рівень неформальної зайнятості;
- високий рівень безробіття;
- низькі темпи зростання продуктивності праці.

Ці загрози та виклики економічній безпеці окреслені в "Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року" (2021). У цьому документі зазначено ще низку викликів і загроз. Ми ж, у свою чергу, виділяли найбільш актуальні, на наш погляд.

Разом з тим глобалізація характеризується посиленням традиційних та виникненням нових загроз у сфері економічної безпеки держави, які проявляються в усіх показниках та індикаторах її економічної безпеки.

За умов активного розвитку процесів глобалізації та міжнародної економічної інтеграції, забезпечення економічної безпеки повинно відбуватися з урахуванням аспектів багатогранності, складності та багатоплановості.

Багатогранність економічної безпеки можна простежити в тісному зв'язку та постійній взаємодії з такими категоріями, як "загроза", "ризик" та "небезпека". В основі цих категорій лежить невизначеність, яка є одним з основних імпульсів її існування. Разом з тим невизначеність є фундаментальним атрибутом будь-якої господарської діяльності та перетворюється на джерело загроз для економічної безпеки держави, що потребує більш глобального дослідження щодо сучасних загроз зовнішнього та внутрішнього характеру (Ліпкан, 2015).

Також у науковій літературі визначаються й інші критерії класифікації загроз економічній безпеці. Так, найбільш поширеною є класифікація загроз від сфери їх виникнення. У цьому разі загрози можна поділити на внутрішні і зовнішні. Внутрішні та зовнішні загрози економічній безпеці спричиняють недостатній рівень стабільності економіки, а це призводить до зниження рівня економічної безпеки.

До зовнішніх загроз відносять:

- нестабільність національної валюти;
- нестабільність умов зовнішньої торгівлі;
- зменшення іноземних інвестицій;
- значний обсяг зовнішнього боргу;
- надмірну залежність держави від стабільності постачання енергоресурсів.

Щодо внутрішніх загроз, то основними з них є такі:

- низька частка інноваційної продукції;
- низький рівень ефективності державного регулювання економіки;
- низька конкурентоспроможність продукції;
- високий рівень корупції;
- невисокий рівень життя населення;
- великий рівень незайнятості населення (Гбур, 2018, с. 98).

Зовнішні загрози економічній безпеці значно зросли в умовах глобалізації, оскільки історичні системи економічної безпеки, що створилися у попередньому столітті, почали модифікуватися під впливом світових процесів, та разом з тим з'явилися й нові загрози, які пов'язані безпосередньо з процесами глобалізації.

Так, досліджуючи загрози економічній безпеці України в умовах глобалізації, можемо виділити такі загрози внутрішнього і зовнішнього характеру:

внутрішні:

- скорочення чисельності населення (спричинені як природним чином – низькою народжуваністю, так і вимушеною міграцією, зокрема через воєнні дії);

- низька інвестиційна активність;
 - низька конкурентоспроможність національної економіки;
 - висока "тінізація" національної економіки;
 - несвоєчасне ухвалення нормативно-правових актів, що регулюють економічні відносини;
 - недостатній обсяг стратегічно-значимих матеріальних благ, які необхідні для забезпечення економічної безпеки держави;
- зовнішні:

- високий рівень зовнішнього боргу, який постійно зростає;

– експортно-сировинна модель розвитку, що призводить до високої залежності від зовнішньоекономічної кон'юнктури;

– надмірна відкритість економіки держави, тобто відсутність ефективних механізмів захисту інтересів вітчизняного виробництва фінансів і банківської системи тощо;

– відставання у сфері розробки та використання перспективних технологій.

Вищеперераховані загрози не є остаточними, а їх перелік може розширюватися. Водночас в умовах глобалізації саме ці загрози становлять найбільшу небезпеку національним економічним інтересам України.

Як видно, сучасні умови розвитку безпеки держави спричинені новими викликами і загрозами, які потребують удосконалення та підвищення рівня заходів протидії негативному впливу основних загроз економічній безпеці країни. Через це, в умовах глобалізації існує потреба в удосконаленні системи державного регулювання у сфері забезпечення економічної безпеки.

Як висновок, можемо зазначити, що, з одного боку, глобалізація надає нові можливості для розвитку держави та громадян, з другого – несе за собою низку загроз економічній безпеці.

Разом з тим правильний підхід державного регулювання на впливи глобалізації, через побудову ефективного економічного порядку, дадуть змогу підвищити рівень розвитку України, що забезпечить їй гідне місце на міжнародному рівні, зміцнить внутрішній соціально-економічний розвиток, зможе забезпечити гідний рівень якості життя населення, а це повинно привести до мінімізації загроз економічній безпеці.

Також на сьогодні стоїть питання про створення нових моделей національної економічної безпеки, які б відповідали вимогам часу та були б похідними від модифікованих нових глобальних загроз.

Дискусія і висновки

З вищенаведеного можемо зробити висновок, що сучасні умови розвитку безпеки держави характеризуються новими вимогами і загрозами, які потребують удосконалення та реалізації нових заходів протидії негативному впливу основних загроз економічній безпеці держави. З огляду на це сьогодні актуальним є вдосконалення системи державного регулювання у сфері забезпечення економічної безпеки, урахування глобалізаційні виклики.

Подальші дослідження полягатимуть у вивченні питань економічної безпеки України внаслідок повномасштабної війни, розв'язаної російською федерацією, та визначення можливих шляхів підвищення рівня економічної безпеки.

Список використаних джерел

- Akimova, L. M. (2016). Sutnisna kharakterystyka osnovnykh zahroz v ekonomichnii bezpezi derzhavy. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, 10. <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1247>
- Андрійчук, В. Г. (2013). Економічна безпека України: стан, критерії виміру та превентивні заходи її зміцнення. *Економіка, фінанси, право*, 6, 12–17.
- Гбур, З. В. (2018). Економічна безпека України в сучасних умовах. *Інвестиції: практика та досвід*, 2, 97–101.
- Гончарова, В. О. (2001). Вплив тіньової економіки на економічну безпеку держави. ХНУ, 195.
- Економічна безпека держави: сутність та напрями формування (Л. С. Шевченко. Ред.). Право, 2009. 312.
- Жаліло, Я. А. (2001). Стратегія національної безпеки України в контексті досвіду світової спільноти. Сатсанга.
- Ліпкан, В. А. (2003). Синергетичний і гомеостатичний підходи до системи національної безпеки. *Науковий вісник національної академії внутрішніх справ*, 2.
- Мартиненко, В. В. (2011). Загрози економічній безпеці України в контексті викликів глобалізації. *Економічний часопис-XXI*, 7–8, 40–43.
- Поважний, С. Ф. (2010). Державне управління національною економікою в умовах глобалізації. *Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Серія "Державне управління"*, 151, 3–14.
- Про національну безпеку України. (2018). Закон України від 21.06.18. № 2469-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
- Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року "Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року". (2021). Указ Президента України від 11.08.21. №347/2021. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>
- Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року "Про Стратегію національної безпеки України". (2020). Указ Президента України від 14.09.20. № 392/2020. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>
- Скорук, О. В. (2016). Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 6, 39–42. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvumevcsd_2016_6%283%29_11
- Таран, Є. І. (2022). Поняття "національна безпека" в системі публічного управління. *Публічне управління і адміністрування в Україні*, 28, 182–185. DOI <https://doi.org/10.32843/pma2663-5240-2022.28.36>
- References
- Akimova, L. M. (2016). Sutnisna kharakterystyka osnovnykh zahroz v ekonomichnii bezpezi derzhavy [Essential characteristics of the main threats to the economic security of the state]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, 10. Retrieved from: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1247> [in Ukrainian].
- Andriichuk V. (2013). Ekonomichna bezpeka Ukrainy: stan, kryterii vymiru ta preventyvnii zakhody yii zmitsnennia [Economic security of Ukraine: state, measurement criteria and preventive measures to strengthen it]. *Ekonomika, finansy, pravo*, 6, 12–17 [in Ukrainian].
- Hbur, Z. (2018). Ekonomichna bezpeka Ukrainy v suchasnykh umovakh [Economic security of Ukraine in modern conditions]. *Investitsii: praktyka ta dosvid*, 2, 97–101 [in Ukrainian].
- Honcharova, V. O. (2001). Vplyv tinovoi ekonomiky na ekonomichnu bezpeku derzhavy [The impact of the shadow economy on the economic security of the state]. KhNU [in Ukrainian].
- Lipkan, V. A. (2003). Synerghetichnyi i ghomeostatychnyi pidkhody do systemy nacionalnoyi bezpeky [Synergetic and homeostatic approaches to the national security system]. *Naukovy visnyk nacionalnoyi akademii vnutrishnikh sprav – Scientific Herald of National Academy of Internal Affairs*, 2 [in Ukrainian].
- Martynenko, V. (2011). Zahrozy ekonomichnii bezpetsi Ukrainy v konteksti vyklykiv hlobalizatsii [Threats to the economic security of Ukraine in the context of the challenges of globalization]. *Economic journal-XXI*, 7–8, 40–43 [in Ukrainian].
- Povazhnyi, S. (2010). Derzhavne upravlinnia natsionalnoi ekonomikoi v umovakh hlobalizatsii [Public administration of the national economy in the context of globalization]. *Collection of scientific works of Donetsk State University of Management*, 151, 3–14 [in Ukrainian].
- Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy, Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 r. 2469-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
- Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 11.08.2021 r. "Pro Stratehiu ekonomichnoi bezpeky Ukrainy na period do 2025 r.", Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 11.08.2021 "On the Strategy of Economic Security of Ukraine for the period up to 2025" 347/2021. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>
- Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14.09.2020 r. "Pro Stratehiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy". Ukaz Prezidenta Ukrainy; Stratehiia vid 14.09.2020 392/2020. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>
- Shevchenko, L. S. (Ed.) (2009). *Ekonomichna bezpeka derzhavy: sutnist ta napriamy formuvannia* [Economic security of the state: essence and directions of formation]. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
- Skoruk, O. V. (2016). Ekonomichna bezpeka derzhavy: sutnist, skladovi elementy ta problemy zabezpechennia [Economic security of the state: essence, components of the problem of providing]. *Naukovy visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Ser.: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, 6, 3, 39–42 [in Ukrainian].
- Taran, Ye. (2022). Poniattia "natsionalna bezpeka" v systemi publichnoho upravlinnia [The "National security" concept in the system of public administration]. *Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini*, 28, 182–185 DOI <https://doi.org/10.32843/pma2663-5240-2022.28.36> [in Ukrainian].
- Zhalilo, Ya. (2001). *Stratehiia natsionalnoi bezpeky Ukrainy v konteksti dosvidu svitovoi spilnoty* [National security strategy of Ukraine in the context of the experience of the world community]. Satsanha [in Ukrainian].

Отримано редакцією журналу / Received: 25.10.23

Прорецензовано / Revised: 18.11.23

Схвалено до друку / Accepted: 29.11.23

Yevhenii TARAN, PhD (Political Science), Assoc. Prof.
ORCID ID: 0000-0002-1822-6978
e-mail: yevhenii.taran@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

PECULIARITIES OF THREATS TO THE ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE IN CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Background. The article examines the processes of globalization that are taking place in the world and have a critical impact on Ukraine's economic security. It is indicated that globalization processes don't only bring positive changes, but also, at the same time, create unfavourable conditions for the economic security of the state.

Methods. A number of general and special methods of scientific research were used in the research. Thus, in the study of the legal framework of the security sphere, the dialectical method was used, which allowed to isolate economic threats.

With the help of a systematic method, a set of threats to the economic security of Ukraine was investigated, and in the conclusions, recommendations were proposed for the application of measures to counteract the negative impact on the economic security of Ukraine.

Results. The current state of economic development requires an adequate response to these challenges in order to ensure stable development in a competitive position of the national economy of Ukraine. It is with globalization that traditional threats to economic security are complicated, and new ones emerge that are directly related to globalization.

The phenomenon of economic security from different approaches is analysed and it is determined that economic security is a state of economy provided by effective methods of prevention and solution of potential and existing threats to the internal and external environment of the country.

It is pointed that today there is an issue of creating new models of national economic security that would meet the requirements of the time and would be derived from modified global threats.

The current legislation of Ukraine identifies the main real and potential threats to Ukraine's national security, including in the economic sphere, at the present stage.

Conclusions. From the mentioned above we can conclude that the current conditions of state security are characterized by new requirements and threats that require improvement and implementation of new measures to counter the negative impact of major threats to economic security. Due to it is important today to improve the system of state regulation in the field of economic security.

Keywords: national security, economic security, threats to economic security, globalization, globalization challenges.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.